

Asia: Luolakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotus

Kajaanin kaupunki
kajaani@kajaani.fi

Lausunto

1 Johdanto

Luolakankaan Tuulipuisto Oy suunnittelee 7 voimalan tuulivoimahanketta Kajaaniin. Voimaloiden pyyhkäisykorkeus on 300 m. Hanke sisältää tuulivoimapuiston ja sen sähkönsiirron. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 18 km². Hankealuetta vallitsevat kuivat, kuivahkot ja tuoreet mäntykankaat. Metsät ovat pääosin talouskäytössä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Liitteenä olevassa susiselvityksessä on käytetty sekä portugalilaisista tutkimuksista esiin nostettua 2 km häiriövyöhykettä että erilaisista kirjallisista lähteistä poimittuja etäisyyksiä (mm. Kaartinen ym. 2005, Bassi ym. 2015, Passioni ym. 2017). Selvityksessä esitetään pesäpaikan valintaa rajoittavana tekijänä mm. loma-asunnot 250 m etäisyydellä. Tältä osin Luke tuo esille, että loma-asuntojen käyttö on usein aktiivista suden pesintäajankohtana (kevällä, kesällä). Tämä tulisi huomioida häiriövyöhykettä määrittellessä.

Metsäpeuran osalta Luke tuo esille seuraavaa. Luolakankaan tv-alueen vaikutukset metsäpeuraan on arvioitu selostuksen täydennyksen perusteella vähäisiksi. Luolakankaan tuulivoima-alueen keskeisin vaikutus kohdistuu erityisesti Talaskankaan Natura2000-alueeseen, jossa on pysyvä metsäpeurakanta. Tämä on todettu jo Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) riistatiedoissa vuodelta 2007. Joitain havaintoja on myös OmaRiista-järjestelmässä, ja Luke on omissa kartoituksissaan todennut Talaskankaan asutuksi. Syksyllä Talaskankaan peurat kerääntyvät todennäköisesti maakuntien raja-alueelle mm. Linnanharjun-Valkeiskangas harjualueen ympäristöön. Suomenselän metsäpeuroja on tavattu kesäisin myös Kajaanin eteläpuolella, Sukevalla, Sonkajärvellä ja Rautavaaralla, joka on levittäytyvän kannan aluetta. Kajaanin eteläpuolella on pysyvä pieni lisääntyvä peurakanta 5-tien itäpuolella.

Toisaalta em. alueen paikallinen metsäpeurakanta on harvalukuinen, mikä todennäköisesti johtuu osin alueen vahvasta susikannasta. Sen vuoksi Kajaanin länsialueen metsäpeurakanta on todennäköisesti herkkä laajamittaiselle rakentamiselle ja sukupuuton riski on korkea. Oulujärven eteläpuolisen metsäalueen (Pohjois-Pohjanmaan-Kainuun-Pohjois-Savon maakunnat) kautta kulkee myös tärkeä laaja-alainen järvisuuteuun rajoittuva metsäinen käytävä, joka on metsäpeuran tulevaisuuden kannalta erittäin tärkeä, koska EU-komission ja maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman MetsäpeuraLIFE2 (2026 – 2032) tavoitteena on yhdistää Suomenselän ja Kainuun metsäpeurakannat ko. käytävää pitkin (ks. Metsäpeuran kannanhoitosuunnitelma 2023).

Sen vuoksi Luke näkee, että ko. alueen ja erityisesti sen Natura2000-verkoston välisten metsäalueiden laajamittaista rakentamista tulisi välttää. Lisäksi koko Suomenselän kannan keskeisimmille lisääntymisalueille on suunnitteilla runsaasti tuulivoimaa, jolloin jokaisen metsäpeuralle tärkeän lisääntymisalueen Natura2000-alueen läheisyyteen on suunnitteilla tuulivoimaa. Luke näkee, että tällainen tuulivoiman ja suojelualueverkoston päällekkäisyys on merkittävä riski koko EU-alueen metsäpeurakannan elinkyvylle erityisesti pitkällä aikavälillä muut luontokato- ja muutosvoimat huomioiden.

Luke näkee läntisen Kainuun ekologisen verkoston selvityksen erinomaisena työkaluna arvioida tuulivoiman vaikutuksia erityisesti kokonaisuutena. Toisaalta ekologinen verkosto tulkitaan selvityksessä lähinnä niin, että eläimet asuttavat vain esim. kuvan 5–2 osoittamia ydinalueita ja eläimet käyttäisivät välialueita vain liikkumiseen em. kuvan käytäviä pitkin. Luke näkee, että tulkintaa tulee täydentää sillä, että myös välialueet ovat lisääntyvien metsäpeurojen käytössä muutenkin kuin läpikulkuun eli myös vasontaan ja vasanhoitoon. Selvityksen kuvat ovat informatiivisia, mutta Luke näkisi ekologisen verkoston ja kuvan 2–8 informaation erityisen hyödyllisinä. Sen informaation perusteella lähes koko ekologinen verkosto katkaistaan laajoilla tuulivoima-alueilla, joiden nykyiset suunnittelu- ja toteutusvaiheet vaihtelevat. Luke näkee, ettei kokonaisuus ole kestävä, jos hankkeiden väliin ei jää selkeää usean kilometrin levyistä metsäkaistaletta. Luke on suositellut noin 10 km suojavyöhykkeitä jätettäväksi hankkeiden väliin, jotta myös niissä vasominen ja vasanhoito olisi häiriötöntä.

Luke näkee, että yksittäisenä hankealueena Luolakankaan tuulivoima-alue ei muodosta merkittävää uhkaa paikalliselle metsäpeurakannalle, vaikka hankealueella on jonkin verran metsäpeuran lisääntymiselle (vasanhoitoon) sopivaa elinympäristöä ja noin 5 km suojavyöhyke huomioidaan toteutuksessa. Mutta, kun huomioidaan koko tuulivoimarakentamisen volyymi (mukaan lukien Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon hankkeet) koko ekologisen verkoston alueella (ks. Metsäpeuraselvitys: kuvat 2 – 5 ja 2 – 8), riski merkittäville vaikutuksille kasvaa huomattavasti. Luke näkee, että selvityksessä on riittävästi informaatiota siihen, että ekologiset yhteydet turvataan, kuten selvityksessä itsessään s. 11/36 on todettu. Luke näkee, että selvityksen osoittamat ekologiset yhteydet tulisi toteuttaa laajemmassa suunnittelussa myös yli maakuntarajojen. Tulevassa LIFE-hankkeessa Luke panostaa EU-Komission LIFE-rahoitusinstrumentin ja ministeriöiden tukemana yhdessä muiden hankekumppaneiden kanssa Oulujärven eteläpuolisen metsäkapeikon paikallisen metsäpeurakannan seurantaan vuosina 2026–2032. Tämä tuottaa uutta tietoa myös tuulivoimarakentamisen vaikutuksista alueella.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus täydentää aiemmin lausumaansa tehtyjen metsäpeura- ja susiselvitysten osalta. Luolakankaan tuulivoima-alueen keskeisin vaikutus kohdistuu erityisesti Talaskankaan Natura2000-alueeseen, jossa on pysyvä metsäpeurakanta. Paikallinen metsäpeurakanta on harvalukuinen, mikä todennäköisesti johtuu osin alueen vahvasta susikannasta. Sen vuoksi Kajaanin länsialueen metsäpeurakanta on todennäköisesti herkkä laajamittaiselle rakentamiselle ja sukupuuton riski on korkea.

29.6.2025

LUKE/2168/00.04.05/2025

EU-komission ja maa- ja metsätalousministeriön rahoittaman MetsäpeuraLIFE2 (2026 – 2032) -hankkeen tavoitteena on yhdistää Suomenselän ja Kainuun metsäpeurakannat Oulujärven eteläpuolisen metsäalueen laaja-alaisen järvisuuteen rajoittuvan metsäisen käytävän kautta. On tärkeää huomioida, että ydinalueiden lisäksi myös välialueet ovat lisääntyvien metsäpeurojen käytössä muutenkin kuin läpikulkuun eli myös vasontaan ja vasanhoitoon. Luke näkee, että yksittäisenä hankealueena Luolakankaan tuulivoima-alue ei muodosta merkittävää uhkaa paikalliselle metsäpeurakannalle, vaikka hankealueella on jonkin verran metsäpeuran lisääntymiselle (vasanhoitoon) sopivaa elinympäristöä ja noin 5 km suojavaojoike huomioidaan toteutuksessa. Mutta, kun huomioidaan koko tuulivoimarakentamisen volyymi koko ekologisen verkoston alueella, riski merkittäville vaikutuksille kasvaa huomattavasti.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 29.06.2025 klo 19:15:34.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: